

# Školní vzdělávací program družiny

ŠKOLNÍ DRUŽINA  
Základní škola Zbraslav,  
okres Brno-venkov,  
příspěvková organizace  
664 84 Zastávka

Školní vzdělávací program ŠD je vytvořen jako součást ŠVP Škola pro život, platného od 1.9.2007.

## Identifikační údaje o školní družině

- Je součástí Základní školy Zbraslav
- IZO: 118 300 296
- REDIZO: 600110559
- Je dvoutřídní (1. – 5. ročník)
- Provoz:
  - po vyučování 11.10 – 16.00 hod.
- Kapacita je 60 dětí

## 1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

### ŠKOLNÍ DRUŽINA

- důležitý výchovný partner rodiny a školy
- plní vzdělávací cíle, rozvíjí specifické nadání dětí
- má důležitou roli v prevenci negativních sociálních jevů
- pomáhá dětem překonávat jejich hendikepy
- rozvíjí důležité osobní a sociální kompetence

Nezbytnou součástí ŠVP jsou i očekávané výsledky – kompetence - znalosti, dovednosti, postoje a schopnosti. Mají význam pro individuální i společenský rozvoj dítěte a silně ovlivňují všechny stránky jeho osobnosti.

## 2. CÍLE ŠVP ŠKOLNÍ DRUŽINY

- vedení dětí k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů
- rozvoj osobnosti člověka
- získání všeobecného vzdělání a přehledu
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod, úmluva o právech dítěte, každý má svá práva, ale i povinnosti
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národní, kulturní, jazykové a náboženské skupině
- pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů
- poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic
- získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a ochraně zdraví
- podněcování k poznání a rozvíjení vlastních schopností v souladu s reálnými

možnostmi a uplatňování jich spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

Cílem je vytvořit zdravou osobnost, odolnou vůči negativním vlivům, připravenou pro život ve stávající společnosti. Prostřednictvím volnočasových aktivit vybavit jedince žádoucími vědomostmi, dovednostmi, ale také postoji.

### **3. DÉLKA VZDĚLÁVÁNÍ**

Školní družina ve svém vzdělávacím cyklu zahrnuje plán vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ. Zájmové vzdělávání ve školní družině je poskytováno po dobu 10 měsíců daného školního roku. Provoz školní družiny stanovuje Vnitřní řád školní družiny.

### **4. FORMY VZDĚLÁVÁNÍ**

Dobu, kterou žáci pobývají ve školní družině, mohou využívat k rozvíjení svých vlastních zájmů.

Zájmové vzdělávání probíhá v aktivitách, které jsou zpracovány v týdenních plánech vychovatelek a obsahují tyto další činnosti:

#### **Pravidelná činnost**

- je dána týdenní skladbou zaměstnání, kterou si každá vychovatelka vytvoří dle věkových složení a rozvrhu žáků svého oddělení.

#### **Spontánní činnost**

- četba, poslechové činnosti, klidové zájmové činnosti, samostatná četba knih a časopisů, relaxace na koberci, rozhovory s dětmi, spontánní činnost.

#### **Odpočinková činnost**

- klidové hry a klidové zájmové činnosti (odstranění únavy po obědě).

#### **Rekreační činnosti**

- aktivní odpočinek, tělovýchovné a pohybové aktivity, výtvarné a rukodělné, dramatické, přírodovědné a vlastivědné činnosti, hudba, zpěv, tanec.

#### **Zájmové činnosti**

- řízená kolektivní nebo individuální činnost, organizované nebo spontánní aktivity.

#### **Příprava na vyučování**

- tematické vycházky a didaktické hry.

#### **Příležitostné akce**

- významnější akce, které nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činnosti – slavnosti, výlety aj.

Školní družina není pokračováním vyučování, má svá specifika – odpočinek, rekreaci i zájmové činnosti. Tomu odpovídá i náplň odpoledních činností. Činnosti jsou motivovány potřebami žáků a cíleně mířeny do různých oblastí.

## 5. OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ

Navazuje na Školní vzdělávací plán a vychází z něj. Školní družina se při tvorbě ŠVP nejvíce inspirovala kapitolou Člověk a jeho svět, která je stanovena pro 1. stupeň ZŠ.

### 1. Jazyk a jazyková komunikace

- Procvičovat probírané učivo formou didaktických her
- Individuálně procvičovat probírané učivo – dle potřeby
- Procvičovat probírané učivo formou hry a zajímavých netradičních činností
- Využívat výukové programy na PC

### 2. Člověk a jeho svět

#### a) Místo, kde žijeme

- Vytvářet citový vztah ke svému bydlišti
- Seznamovat děti s nejbližším okolím, poznávat naši obec a dle možností ji porovnávat s dobovými fotografiemi a kresbami
- Prohlubovat zeměpisnou orientaci
- Poznávat a porovnávat rodinné a společenské prostředí (škola, obec)
- Upevňovat poznatky o denním režimu ve škole, v rodině
- Seznámit děti s bezpečností pobytu v okolí školy, při cestě do školy a ze školy
- Dodržovat zásady dopravní výchovy, procvičovat znalost základních dopravních značek a základních pravidel účastníků silničního provozu
- Seznámit se s významem a potřebou různých povolání, různých služeb v obci
- Využít těchto poznatků k motivaci dalších činností – tematických her, výtvarného zpracování apod.

#### b) Lidé kolem nás

- Osvojovat a upevňovat základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, vytvářet kladné vztahy mezi dětmi – toleranci, ohleduplnost, snášenlivost
- Vytvářet situace vhodné k urovnání drobných konfliktů mezi dětmi, vést k vzájemnému pochopení mezi chlapci a dívkami
- Prohlubovat schopnost dětí pozvat vrstevníka k účasti na hře nebo činnosti
- Předcházet šikaně – upevňování schopnosti dítěte požádat o jakoukoli laskavost osoby v sociálním okolí, schopnosti vyjádřit opačný názor, požádat o pomoc při řešení problémů
- Prohlubovat schopnost pochválit druhého a přijmout pochvalu, vést děti k hodnocení činnosti své i druhých, hledání kladů a předností
- Učit se naslouchat promluvám druhých
- Prohlubovat schopnost odmítnout nerozumný návrh, odolat tlaku vrstevníků chovat se nevhodným způsobem
- Uvědomovat si význam pomoci a solidarity
- Seznámit děti s jejich právy a povinnostmi, podporovat je v zapojování se do diskuse
- Podporovat u dětí dobrovolnou práci ve prospěch ostatních

- Vytvářet vztah ke společnosti, společenským hodnotám, upevňovat správné vztahy k rodině, rodičům a prarodičům
- Osvojovat a upevňovat základy společenského chování (pozdrav, seznamování, verbální komunikace)
- Procvičovat a dodržovat zásady správného stolování
- Zařadit prvky mediální výchovy – co děti viděli v televizi a co slyšely v rádiu

### c) Lidé a čas

- seznamovat děti s lidovými zvyky a obyčejí (Vánoce, Velikonoce, slet čarodějnic...)
- porovnávat zvyky a práci lidí v minulosti a současnosti
- vytvářet citový vztah k hodnotám, které vytvořili naši předkové
- připomenout si státní svátky a významné dny
- pomocí her zlepšovat orientaci v čase
- uvědomovat si správný režim dne a jeho dodržování
- učit děti správně využívat svůj volný čas

## 3. Člověk a příroda

- vytvářet kladný vztah k životnímu prostředí a přírodě
- při vycházkách získávat citové zážitky a vytvářet potřebu projevit pozitivní city
- všimnout si znaků a změn v přírodě a porovnávat je se změnami v jednotlivých ročních obdobích
- upevňovat vědomosti o probíhajícím ročním období
- vést děti k přímému poznávání různých druhů přírodní materiálů, jejich vlastností, využívat přírodní materiál k výtvarnému či jinému zpracování
- všimnout si stromů, keřů a bylin, pozorovat jejich rozdílnosti, rozvíjet poznatky o nich
- získávat poznatky o tom, jak využít a zhodnotit dary přírody
- vést děti ke konkrétnímu pečování o rostliny, znalosti podmínek života rostlin, k odpovědnému přístupu
- dle možností zařadit přímé pozorování zvířat a jejich mláďat
- formou vlastního vyhledávání a získávání informací rozšiřovat vědomosti o přírodě, přírodních jevech a zajímavostech
- seznamovat děti s pranostikami – umět je správně vyložit a pochopit, pozorovat a srovnávat

## 4. Člověk a zdraví

- poznání sebe sama, poučení o zdraví, nemoci, prevenci, osobní hygieně, předcházení úrazů, umění ošetřit drobná poranění.
- Besedy k první pomoci, pravidelné otužování, vycházky do přírody, dodržování pitného režimu, posilování a plavání. (Kompetence komunikativní, občanské, sociální a interpersonální).

## 5. Člověk a svět práce

- podněcovat děti k všimání si krásy lidských výtvorů
- rozvíjet samostatnost v sebeobsluze
- zlepšovat motorické schopnosti, jemnou motoriku

- rozvíjet představivost a kreativitu dětí, podporovat jejich vlastní nápady a vést je k realizaci
- rozvíjet konstruktivní schopnosti, podporovat prostorové vnímání, zařazovat montáž a demontáž při hře se stavebnicemi
- procvičovat lepení, vystřihování, vybarvování, dbát na čistotu práce, přesnost a soustředění, vytrvalost
- pracovat podle předlohy a slovního návodu
- rozvíjet schopnost spolupracovat, zapojit se do společného díla, vést děti k dohodě a rozdělení úkolů, k respektování práce druhých
- nabízet zajímavé a netradiční výtvarné techniky

## 6. Umění a kultura

- přibližovat dětem přísloví, pořekadla a hádanky
- rozpoznávat témata a zápletky v příběhu, umět vyvodit ponaučení – čtení pohádek, příběhů a bajek (klasických i moderních)
- kladně ovlivňovat emocionální vývoj dětí literárními útvary, rozvíjet fantazii a představy, motivovat děti k zamyšlení se nad lidskými vlastnostmi
- reprodukovat obsah četby a zapamatovat si fakta, umět je zaznamenat – příběhy na pokračování
- rozvíjet estetické cítění a vnímání při práci s knihou
- spojovat hudební složku se slovem, obrazem a pohybem
- vytvářet kolektivní cítění při dramatizacích, odstraňovat ostych

## 6. ČASOVÝ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ

Strategie ŠVP školní družiny je konfigurována na období 5 let. Specifikuje rozdílnost a náročnost práce podle jednotlivých ročníků, tedy fyzické a psychické zdatnosti.

Pracujeme podle celoročního plánu ŠD (např. jaro, léto, podzim, zima, měsíční plány a týdenní projekty). Plán školní družiny zahrnuje průběžné činnosti i významné akce jako např. soutěže, společenské a sportovní akce, besedy, karneval, výstavy prací vzniklých ve ŠD nebo vystoupení tanečního kroužku.

## 7. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

**ŠKOLNÍ DRUŽINA** je vhodným místem

- pro zájmové vzdělávání dětí
- pro regeneraci sil a relaxaci po školním vyučování
- pro posilování sebevědomí
- pro rozvíjení tvořivosti
- pro vzájemnou komunikaci dětí mezi sebou
- pro komunikaci vychovatelek a rodičů

Školní družina ve spolupráci se školou svými činnostmi přispívá k rozvoji těchto klíčových kompetencí:

**1. KOMPETENCE K UČENÍ** – učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, vědomosti dává do souvislostí, uplatňuje v praktických situacích.

**2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU** – všímá si dění a problémů a řeší je, rozlišuje správná a chybná řešení, vymýšlí nová řešení, započaté činnosti dokončuje.

**3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ** – ovládá řeč, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, kultivovaně, vyjadřuje se vhodně formulovanými větami.

**4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A INTERPERSONÁLNÍ** – samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, dokáže se prosadit i podřídit, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

**5. KOMPETENCE ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ** – učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, odpovědně přistupuje k svým úkolům a povinnostem, uvědomuje si práva svá i druhých, dbá na bezpečnost a zdraví své i druhých.

**6. KOMPETENCE K TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU** – orientuje se v možnostech správného využití volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy a koníčky v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku na využití volného času.

**VÝCHOVNÉ ČINNOSTI se zaměřují na tyto základní oblasti:**

- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Posilování komunikačních dovedností
- Odpovědnost za své chování
- Ovládání negativních citových reakcí
- Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině
- Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování
- Formování životních postojů

**Výchova ke zdravému životnímu stylu**

- výchova k odpovědnosti za svou osobu
- výchova k odpovědnosti za své zdraví
- výchova ke správným stravovacím návykům, pitný režim
- dodržování osobní hygieny
- posilování tělesné zdatnosti
- rozvíjení tělesné stránky osobnosti, citové vazby

**Posilování komunikačních dovedností**

- kultivace slovního i mimoslovního projevu
- rozvíjení slovní zásoby, schopnost vyjádřit se
- schopnost naslouchat
- uplatnění se v kolektivu, kulturní život

### **Odpovědnost za své chování**

- řešení různých situací
- pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností, postojů
- důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality
- posilování schopnosti hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování

### **Ovládání negativních citových reakcí**

- vypořádat se s stresem
- řešení životních situací
- vyrovnávat se s nedostatky a neúspěchy

### **Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině**

- kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
- posilování pozitivního myšlení
- objektivní hodnocení činnosti každého žáka
- vytváření vlastní bezpečné sociální skupiny
- temperament, postoje a hodnoty

### **Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování**

- možnost vzájemného doplňování školního vyučování a výchovně-vzdělávací práce ŠD
- tohoto cíle dosahovat specifickými, od školního vyučování výrazně odlišnými prostředky
- přinášet nové podněty, obohacovat poznatky

### **Formování životních postojů**

- vytváření společensky žádoucích hodnot
- vytváření základů právního vědomí
- úcta, porozumění, tolerance
- schopnost a ochota pomoci
- vytvoření vlastního sebevědomí
- posilování schopnosti nepodléhat negativním vlivům
- prevence sociálně patologických jevů (drogy, alkohol, kouření, delikvence, šikánování, vandalismus, násilné chování, rasismus)
- podobnost a odlišnost lidí, rozdíly v prožívání, myšlení, jednání

## **8. PODMÍNKY PŘIHLAŠOVÁNÍ A ODHLAŠOVÁNÍ ŽÁKŮ**

- Školní družina je určena pro žáky 1. stupně ZŠ přednostně pro žáky nižších ročníků. Předávání informací rodičům, přihlašování a odhlašování žáků do ŠD zajišťuje vedoucí vychovatelka.
- Družina organizuje zájmové vzdělávání pro žáky přihlášené k pravidelné docházce.
- V rámci stanovených pravidel v daném termínu zaplatit úplatu za ŠD.
- Odchod žáků z družiny se řídí požadavky rodičů, vymezenými na zápisním lístku. Aktuální změna nebo nepřítomnost je doložena písemnou formou nebo telefonicky.
- O ukončení vzdělávání ve ŠD smí požádat písemnou formou zákonný zástupce dítěte.
- Pobyt žáků a vzájemné předávání jsou organizačně zajištěny.

- Družina nezodpovídá za bezpečnost žáků v případě jeho samovolného odchodu bez písemného sdělení rodičů nebo vědomí vychovatelky.
- Školní družina dodržuje **Vnitřní řád** školní družiny.

## 9. PODMÍNKY PRO ŽÁKY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je postupováno v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. Vychovatelka ŠD úzce spolupracuje se školou, především při stanovení vhodných forem integrace a forem práce. Je seznámena se závěry odborného vyšetření žáka v poradenských zařízeních. Při vzdělávání těchto žáků probíhá intenzivní spolupráce také s rodiči. Je zohledněno přiměřené zatížení v případě pohybových aktivit, vycházek. Třídní učitelé a zákonní zástupci jsou povinni informovat o všech změnách zdravotního stavu dítěte.

## 10. POPIS MATERIÁLNÍCH PODMÍNEK

- inspirující, nestresující prostředí vybudované ve dvou třídách
- účelově vybavené prostory družiny s možností kreativního uzpůsobení
- možnost využívání prostor školy (tělocvična, keramická dílna, počítačová učebna, učebna s interaktivní tabulí, venkovní hřiště a školní zahrada)

### Umístění a vybavení školní družiny

Družina je součástí školy, je umístěná v přízemí a je chodbou spojena s 1. stupněm a tělocvičnou. Prostory družiny jsou ve dvou školních třídách. Žákům 1.- 5. ročníku přihlášeným k pravidelné denní docházce slouží odpolední družina. Pro zájmové vzdělávání a výchovné činnosti máme k dispozici 2 místnosti, počítačovou učebnu, školní jídelnu a školní dílnu s keramickou pecí. Jsou dobře materiálně vybaveny, prostory umožňují svým vybavením odpočinek i zájmové a hrací aktivity. Pro zájmové činnosti a společné hry žáci využívají plochy na koberecích a pracovní koutky. Počítače v herně slouží k hrám rozvíjejícím pohotovost a představivost. Pro rozvoj čtenářských dovedností může ŠD využívat také knihovnu školy. Celé prostory jsou vždy esteticky upraveny a soustavně doplňovány potřebnými pomůckami. Sportovní činnosti mohou probíhat v tělocvičně nebo na venkovních hřištích školy. K relaxaci v přírodě slouží i zahrada školy a okolní lesy.

## 11. POPIS PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK

### Charakteristika pedagogických pracovníků

- splňují odpovídající pedagogické vzdělání
- uplatňují svou kreativitu, postoje a přístup, vlastní dovednosti a to v kontinuitě s programem ŠD a školy
- spolupracují s třídními učiteli, rodiči a veřejností
- jsou iniciátorem a průvodcem při činnostech, které motivují, navozují, přímo nebo nepřímo řídí, hodnotí



Další sebevzdělávání vychovatelek – samostudium odborné literatury

- sledování nových trendů v oblasti zájmového vzdělávání
- účast na akreditovaných kurzech a dalším vzdělávání pedagogů

### **Personální podmínky**

Ve školní družině pracují 2 kvalifikované vychovatelky, z toho 1 vedoucí vychovatelka.

Účastníci pravidelné denní docházky jsou zařazeni do oddělení, která se naplňují do počtu nejvýše 30 žáků.

## **12. POPIS EKONOMICKÝCH PODMÍNEK**

Částečná úhrada neinvestičních nákladů školní družiny činí měsíčně 150,- Kč na jedno dítě. Tuto částku jsou rodiče povinni uhradit ve dvou splátkách po 750 Kč do 15. 9. a 15. 2. Výběr peněz provádí vedoucí vychovatelka školní družiny nebo lze zaplatit bankovním převodem na účet školy. Rodičům může ředitel školy úplatu za ŠD prominout nebo snížit na základě žádosti doložené platným potvrzením o poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi nebo potvrzením, že zástupci náleží zvýšení příspěvku na péči podle zákona o sociálních službách nebo potvrzením o pěstounské péči a kopií dokladů, které prokazují, že má nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte podle zákona o státní sociální podpoře a že je mu příslušný příspěvek skutečně vyplácen.

Ředitel školy podle vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání v platném znění a podle ustanovení školského zákona č. 561/2004 Sb., v platném znění rozhodne o snížení nebo prominutí úplaty.

Čerpání finančních prostředků je vždy předem konzultováno s vedením školy.

## **13. PODMÍNKY ZAJIŠTĚNÍ BOZP**

Děti ve školní družině se řídí školním řádem a Vnitřním řádem školní družiny. Na počátku školního roku jsou děti seznámeny s bezpečností a s Provozním řádem používaných učeben.

### **Podmínky pro hygienické a bezpečné působení:**

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání – vychovatelka vybírá věkově přiměřenou činnost, při které nedojde ke zranění dítěte
- stravovací návyky a pitný režim – vychovatelka dbá na hygienu a kulturu stolování, dohlíží nad pitným režimem dětí.
- zdravé prostředí – podle platných norem, tj. dle vyhlášky ministerstva č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání mladistvých (vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, vhodný nábytek, hygienické vybavení prostorů)
- bezpečné pomůcky – vychovatelka dbá na používání věkově přiměřených pomůcek
- ochrana před úrazy a eliminace nebezpečných situací – vychovatelka eliminuje možné úrazy proškolením na začátku školního roku a opakováním během školního roku. Svým pedagogickým působením neustále nabádá k dodržování bezpečnosti, děti má neustále v zorném poli.
- označení nebezpečných předmětů – vychovatelka seznámí žáky s provozními řády využívaných prostor – škola, ŠD, ŠJ, tělocvična, školní hřiště, zahrada

- bezpečnost silničního provozu – mimo budovy ZŠ a ŠD zodpovídá vychovatelka za 25 dětí. Děti jsou na začátku roku poučeny o bezpečnosti silničního provozu, během roku je poučení opakováno. Pokud dojde k situaci, že se počet dětí navýší nad 25, je pověřena doprovodem dětí další osoba.
- dostupnost prostředků první pomoci – školní družina využívá lékárničku dostupně umístěnou ve sborovně 1. Stupně. Vychovatelka je proškolená kurzem zdravotníka.

### **Psycho-sociální podmínky**

- pohoda prostředí a příznivé sociální klima – vychovatelka vede k otevřenosti a partnerství, komunikaci, úctě, toleranci, uznání, empatii a pomoci druhému
- respektování potřeb jedince – vychovatelka organizuje činnost vycházející ze zájmů účastníků
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – vychovatelka respektuje individualitu dětí, hodnotí v souladu s jejich možnostmi
- ochrana před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy – vychovatelka se pedagogickým působením snaží zabránit sociálně patologickým jevům
- spoluúčast na životě zařízení – vychovatelka preferuje společné plánování činnosti, vlastní podíl dětí na případném řízení a následném hodnocení
- včasná informovanost – vychovatelka včas informuje děti a jejich zákonné zástupce o činnostech ve školní družině

Účinnost dokumentu od 1. 9. 2016

RNDr. Petr Kroutil  
ředitel ZŠ